

Коваль Андрій Павлович

*кандидат історичних наук
відділ психологічної підтримки персоналу
153 омбр
Київ, Україна
e-mail: koval.andrii@knu.ua
ORCID: 0000-0002-2180-4185*

Косяк Ігор Анатолійович

*полковник у відставці
Київ, Україна
e-mail: garrykomarshall@gmail.com
ORCID: 0009-0001-1218-3831*

Патриляк Іван Казимирович

*доктор історичних наук, доцент
Військова частина А0987
Київ, Україна
e-mail: i_patrilyak@ukr.net
ORCID: 0000-0002-4534-4654*

ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ МІЖ ДВОМА ВІЙНАМИ – НАСЛІДКИ НЕДООЦІНКИ ПРОТИВНИКА ТА НЕХТУВАННЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯМИ

***Анотація.** Розглянуто підготовчі періоди російсько-української війни напередодні широкомасштабного вторгнення російської федерації та війни Судного дня між Ізраїлем з одного боку і Єгиптом та Сирією з іншого. Проаналізовано заходи з підготовки до війни Ізраїлю у 1973 році та України наприкінці 2021 початку 2022 роки. Порівняно результати війни Судного дня і першого етапу відбиття широкомасштабного вторгнення російської федерації в Україну, їх вплив на майбутній перебіг подій та наслідки прорахунків напередодні війни.*

***Ключові слова:** війна Судного дня, широкомасштабне російське вторгнення в Україну, воєнно-політична обстановка, заходи підготовки, державне керівництво, військове керівництво.*

Andrii Koval

*PhD in Historical Sciences
Department of Psychological Support for
Personnel of the 153rd Brigade
Kyiv, Ukraine
e-mail: koval.andrii@knu.ua
ORCID: 0000-0002-2180-4185*

Ihor Kosiak*Retired Colonel**Kyiv, Ukraine**e-mail: garrykomarshall@gmail.com**ORCID: 0009-0001-1218-3831***Ivan Patryliak***Doctor of Historical Sciences,**Associate Professor**Military Unit A0987**Kyiv, Ukraine**e-mail: i_patrilyak@ukr.net**ORCID: 0000-0002-4534-4654*

HISTORICAL PARALLELS BETWEEN TWO WARS: THE CONSEQUENCES OF UNDERESTIMATING THE ADVERSARY AND IGNORING WARNINGS

Abstract. *The preparatory periods of the Russo-Ukrainian War on the eve of the Russian Federation's full-scale invasion and the Yom Kippur War between Israel on the one side and Egypt and Syria on the other are examined. The measures taken to prepare for war by Israel in 1973 and by Ukraine in late 2021–early 2022 are analyzed. The outcomes of the Yom Kippur War and of the first phase of repelling Russia's full-scale invasion of Ukraine are compared, as well as their impact on the subsequent course of events and the consequences of pre-war miscalculations.*

Keywords: *Yom Kippur War, Russia's full-scale invasion of Ukraine, military-political situation, preparatory measures, state leadership, military leadership.*

Вступ

Постановка проблеми. Підготовка до війни Судного дня Ізраїлем (1973) та широкомасштабного вторгнення рф в Україну (2022) мала схожі проблеми, пов'язані з недооцінкою намірів противника та провалами розвідки, але відрізнялася результатами мобілізації суспільства.

Попри початковий шок, Ізраїль зміг швидко мобілізувати резерви та переломити хід війни протягом 18 діб завдяки рішучим діям командування та допомозі США. Проте внаслідок прорахунків напередодні війни збройні сили Ізраїлю понесли значні втрати техніки та особового складу на початковому етапі. Війна стала національною травмою та призвела до роботи державної комісії (комісія Аграната), яка виявила системні прорахунки в системі безпеки.

До початку широкомасштабного вторгнення політичне керівництво України ігнорувало попередження західних партнерів, публічно заперечувало неминучість широкомасштабного вторгнення, що завадило завчасній повній мобілізації та підготовці інфраструктури.

Не були повною мірою підготовлені оборонні позиції на півдні та північному сході країни, що дозволило військам рф швидко просунутися на деяких напрямках.

Недостатній розвиток власного ВПК та накопичення озброєнь напередодні вторгнення призвів до швидкого виснаження запасів і значної залежності від іноземної воєнно-технічної допомоги.

У статті розглянуто на історичних прикладах Ізраїлю та України, як здійснювалося реагування держави і суспільства на допущені до початку ворожого вторгнення прорахунки, та які наслідки в державній політиці це мало по закінченню війни (Ізраїль).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Матеріали статті ґрунтуються на інформації з Воєнно-історичного нарису російсько-української війни “Рік війни за свободу” [5], матеріалів ізраїльського воєнного історика Ашера Д. [1], доктора Гаврича Дж. (Форт Левенворс, США) [2], публікацій ЗМІ [4] та Вікіпедії (графічні матеріали).

Мета статті – проаналізувати заходи підготовки до війни, які вживалися державним і військовим керівництвом Ізраїлю напередодні і під час війни Судного дня (1973 р.) та державним і військовим керівництвом України напередодні і протягом першого етапу (24.02.2022 – квітень 2022 р.) широкомасштабного вторгнення російської федерації в Україну.

Виклад основного матеріалу

Прорахунки ізраїльської розвідки, яка вважала, що єгипетська та сирійська армія слабкіше за збройні сили Ізраїлю та не врахування фактору несподіваного нападу призвели до того, що в перші дні війни Тель-Авів втратив значні території. Однак, мобілізація всього ізраїльського суспільства в лічені години та беззаперечні таланти, воля та чітка координація всіх дій з боку військового керівництва переломили хід війни на користь Ізраїлю – бойові дії були завершені за 18 діб перемогою Тель-Авіву, незважаючи на непередбачуваний напад арабських військ.

Генерал Армії оборони Ізраїлю Авігдор Бен-Гал, також відомий як один з героїв Війни Судного дня, який на той час командував 7-ю бронетанковою бригадою та зупинив наступ сирійської армії на Голанські висоти, постійно наголошував на тому, що Ізраїль у цій війні здобув “небувалу, грандіозну перемогу, якій практично не має аналогів в історії”. І також Бен-Гал підкреслював, що втрати ізраїльської армії у війні “були несумірні з тими втратами, які поніс противник”. Дійсно, якщо Ізраїль втратив трохи більше 2,5 тис. осіб загиблими, то втрати Єгипту за різними оцінками коливаються від 5 до 15 тис, а Сирії – до 3,5 тис. солдатів та офіцерів. Втрати по танкам у ізраїльтян склали майже 1100 одиниць проти 2300 у арабів.

У війні Судного дня між Ізраїлем з одного боку і Єгиптом та Сирією з іншого є багато історичних паралелей з подіями, які передували 24 лютому 2022 року та початком широкомасштабного російського вторгнення в Україну. Тому журнал “Оборонний вісник” вирішив проаналізувати основні факти арабо-ізраїльської війни 1973 року та першого етапу російсько-української війни (лютий-квітень 2022 р.).

Ізраїль-1973: переоцінка ролі розвідки та помилки в оцінці противника

Для того, щоб краще зрозуміти ситуацію, яка складалася у 1973 році навколо Ізраїлю, треба згадати, що після Шестиденної війни 1967 року лінія розмежування з Єгиптом проходила по Суецькому каналу. Вздовж східного узбережжя каналу Ізраїль звів лінію Бар-Лева. Це був оборонний рубіж довжиною 160 км і глибиною до 40 км, позаду якого розташовувались 35 бетонних опорних пунктів (відстань між якими складала від 900 м до 5 км), здатних витримати удари ФАБ-500. (рис. 1.)

А вздовж лінії розмежування (т. зв. “Пурпурова лінія”) із Сирією, Ізраїль звів оборонний рубіж глибиною до 12 км, який включав протитанковий рів, мінні поля і 17 фортифікованих оборонно-спостережних пунктів. Західніше оборонної лінії були підготовлені заглиблені вогневі позиції для танків (для ведення вогню з положення “танк в окопі”).

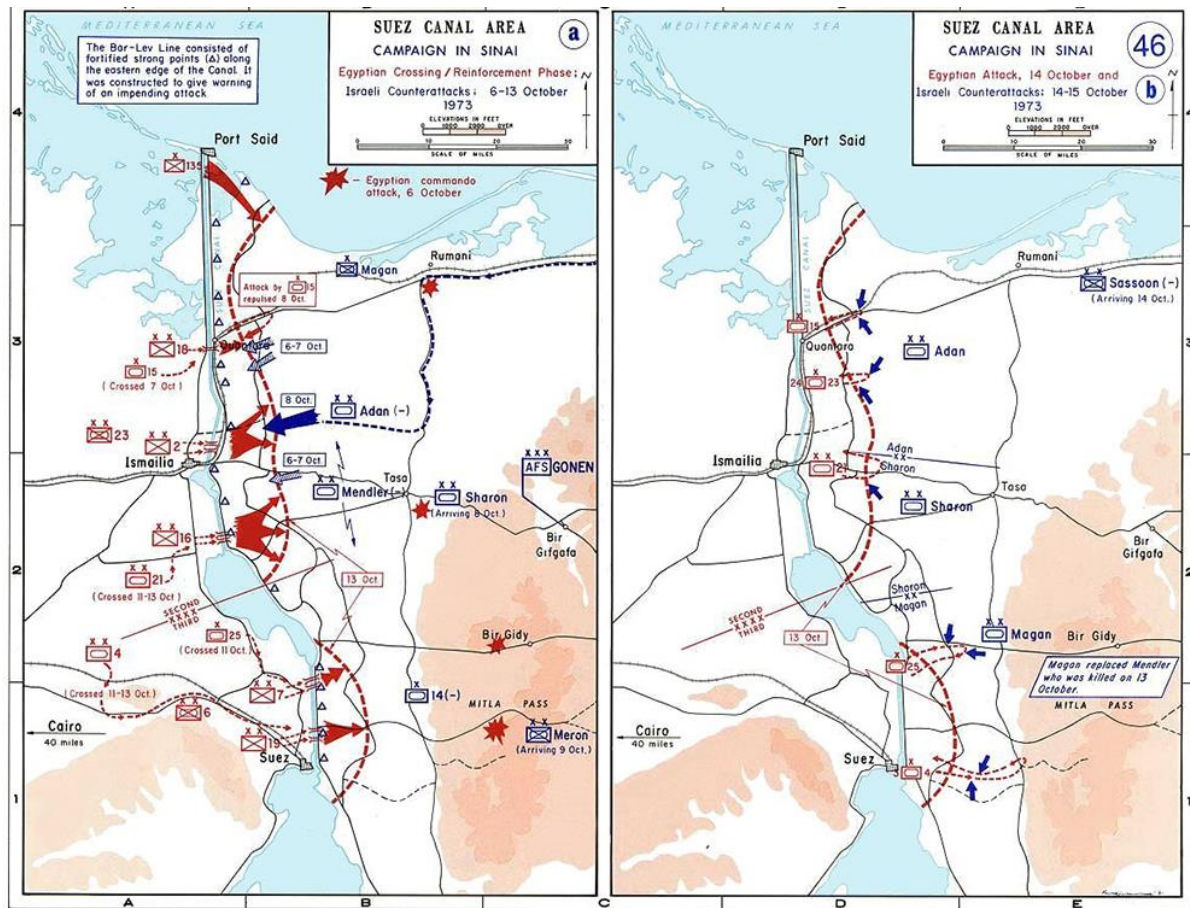

Рис. 1. Війна 1973 року на Синайському півострові,
6–15 жовтня 1973 року [6]

Головний розрахунок у стратегічному плануванні Ізраїлем було зроблено на ведення оборонних дій на східному березі Суецького каналу, спираючись на лінію Бар-Лева. Передбачалося стримувати наступ єгипетських військ упродовж двох діб, щоб виграти час для підтягування резервів і створення умов для переходу в контрнаступ. Вважалося, що противник не буде здатен навести переправи і захопити плацдарм. Угрупування військ АО Ізраїлю, яке мало утримувати лінію Бар-Лева, нараховувало 18 тис. особового складу, до 300 танків, 70 гармат. Така чисельність вважалася достатньою для недопущення форсування єгиптянами Суецького каналу.

На Голанських висотах оборонний рубіж утримувало угруповання АО Ізраїлю в складі двох бронетанкових бригад і кількох піхотних батальйонів, що в цілому нараховувало до 3 тис. особового складу, 180-200 танків, до 60 гармат. Основне завдання цього угруповання на випадок агресії сирійців – утримувати позиції, даючи час на проведення мобілізації і введення у бій резервів.

План оборони Ізраїлю спирався на припущення, що ізраїльська розвідка зможе попередити дії противника щонайменше за дві доби до нападу, яких буде достатньо для завдання превентивного удару силами ізраїльської авіації, проведення мобілізації, переходу в наступ і перенесення війни на територію противника. Але перші дні Війни Судного дня показали, що політичне керівництво Ізраїлю переоцінило спроможності своїх розвідувальних служб. Також внаслідок військової реформи, в основу якої було покладено досвід Шестиденної війни, відбулося суттєве скорочення чисельності механізованих і

піхотних бригад, що розбалансувало спроможності АО Ізраїлю. До того ж чисельність особового складу на опорних пунктах лінії Бар-Лева було скорочено майже удвічі (з 800 до 480 солдатів).

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що оборонна стратегія Ізраїлю напередодні 1973 року втілювала переконаність державного керівництва в цілковитому ослабленні військового потенціалу Єгипту та Сирії після їхньої поразки у Шестиденній війні 1967 року та нехтувала необхідністю посилення спроможностей армії.

Україна-2022: кілька років перед широкомасштабним вторгненням видатки на оборону скорочувалися

В Україні навпаки командуванням Збройних Сил було передбачено розгортання угруповань військ (сил) для забезпечення військової присутності та посилення охорони (прикриття) державного кордону з Білоруссю і Росією. Окрім цього для адекватного реагування на провокаційні дії у повітряному просторі України було організовано та забезпечено чергування з протиповітряної оборони екіпажами винищувальної авіації. Також було забезпечено військову присутність на загрозливих напрямках дій противника шляхом утримання військових частин, що відновлювали боєздатність на полігонах Старичі, Рівне, Гончарівське, Новомосковськ, Широколанівка, Чугуїв, Раденське. Загалом утримувалось до п'яти загальновійськових бригад і підрозділи артилерії.

У період з 05 по 20 лютого 2022 року було проведено командно-штабне навчання з органами військового управління (органами управління) ЗС України, інших складових сил безпеки та оборони України із реагування на виникнення кризової ситуації на північному напрямку “Заметіль – 2022” [4; 5]. Також у період з 01 по 28 лютого 2022 року було розпочато та проводилося тактико-спеціальне навчання військ зв'язку з розгортання та експлуатації польової мережі зв'язку.

Станом на 24 лютого 2022 року біля кордонів України були розгорнуті оперативні угруповання військ. Проте їх чисельність була у рази нижчою за створені росією угруповання (рис. 2.)

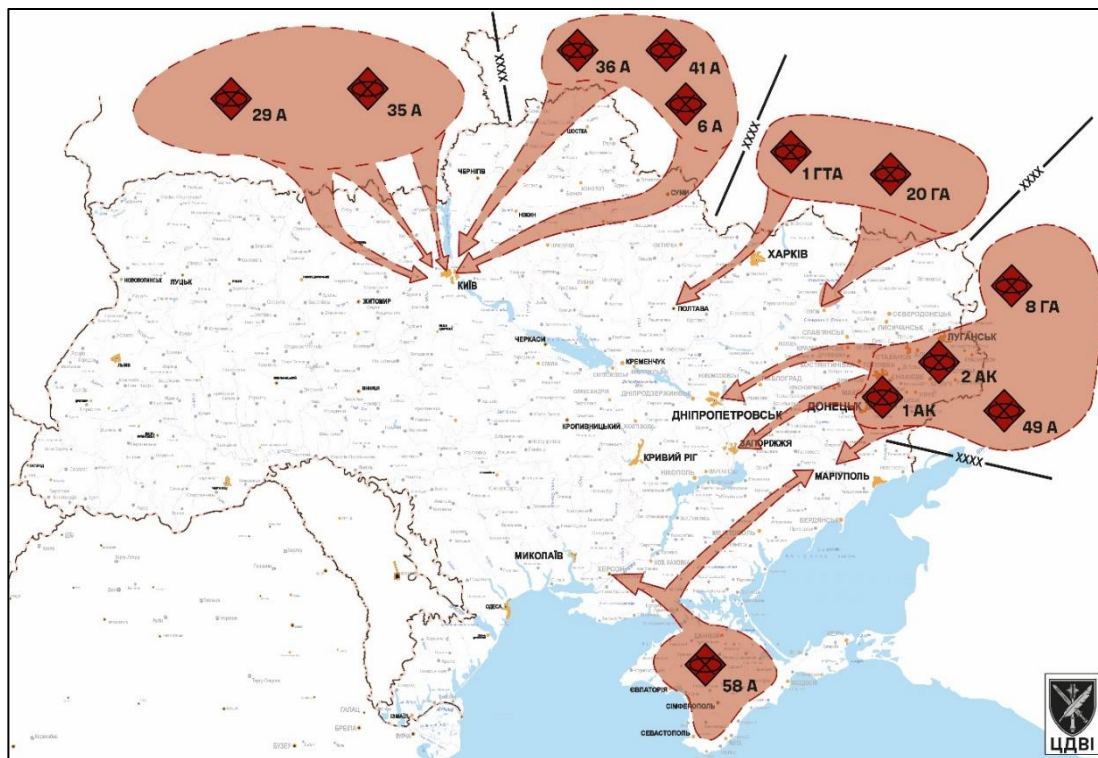

Рис. 2. Можливі напрямки вторгнення Російської Федерації у лютому 2022 року [5]

І також треба згадати, що протягом 2018–2021 рр. відмічалось послідовне зниження темпів модернізації і відновлення озброєння та військової техніки. Окрім цього, після 2020 року відбувалося зниження обсягів оборонного бюджету і лише за півдоби до широкомасштабного російського вторгнення український парламент ухвалив закон про збільшення видатків на безпеку і оборону на 23 млрд. Відмічались і зволікання з мобілізацією – 22 лютого 2022 року, після офіційного введення російських військ в ОРДЛО, в Україні було оголошено лише призов громадян оперативного резерву. В той же час значна кількість військових частин, зокрема в складі Сил ТрО, залишались у кадрованому вигляді.

На підставі цього можна зробити висновок, що підготовка України до відсічі широкомасштабної російської агресії не відповідала рівню потенційної загрози й відображала нехтування політичним керівництвом потреб зміцнення обороноздатності держави й розбудови Збройних Сил в умовах тривалої війни з росією.

Отже, серед спільного між Ізраїлем та Україною напередодні війни можна визначити те, що обидві держави хоча й проводили підготовчі заходи для відбиття агресії, але вони не відповідали рівню потенційної загрози.

Як і Армія оборони Ізраїлю в 1973 році, так і Збройні Сили України в 2022-му зробили головну ставку на ведення оборонних дій і виграш часу для проведення мобілізації й створення умов для переходу в наступ.

Відмінності полягають у тому, що Ізраїль з 1967 р. утримував в окупації території Єгипту і Сирії, відсунувши загрозу безпосередньо від своїх кордонів. А російська федерація з 2014 року окупувала частину територій України, на яких могла безперешкодно наרוшувати військову присутність.

Оборонна стратегія Ізраїлю ґрунтувалася на утриманні важкодоступних бар'єрних рубежів. Тож Ізраїль мав підготовлену оборону на обох напрямках вторгнення, тоді як Україна тільки по лінії розмежування з ОРДЛО.

Ізраїль: Воєнно-політична обстановка на початку війни 1973 року

Військово-політичне керівництво Ізраїлю не одразу розпізнало в діях арабських держав підготовку до наступу. Зокрема, концентрація сирійських військ на кордоні протягом вересня 1973 р. сприймалася як демонстраційні дії.

Ізраїльські розвідувальні служби прогнозували низьку імовірність нової війни, вважаючи, що Сирія не наважиться напасти наодинці, а Єгипет не відновив спроможності своїх збройних сил після війни 1967 р. Єгипет зосереджував війська на західному березі Суецького каналу під приводом щорічних військових навчань. Підготовка наступу арабами проводилася у режимі суворой секретності: 22 вересня між сирійським і єгипетським лідерами було погоджено дату спільного наступу – 6 жовтня, однак у війська план наступальної операції передавався повільно. Зокрема, командири дивізій отримали розпорядження тільки 3 жовтня, командири бригад – 4 жовтня, командири батальйонів – 5 жовтня. Командири рот і взводів отримали розпорядження за лічені години до початку наступальної операції.

Першим сигналом для Ізраїлю про наближення війни послугували дії СРСР. Сирія та Єгипет попередили Радянський Союз про підготовку наступу й останній провів 4-5 жовтня евакуацію працівників дипломатичних установ і членів їхніх сімей з цих арабських держав. У зв'язку з цим, начальник Генерального штабу АО Ізраїлю генерал-майор Елазар Д. провів перегрупування сил на Голанських висотах, посиливши їх додатковими танковими підрозділами, які були зняті з лінії Бар-Лева.

Вранці 6 жовтня ізраїльська розвідка представила розвідувальні дані, підкріплені фото з аерофотозйомки, про запланований на 18:00 того ж дня спільний наступ сирійських і єгипетських військ (в дійсності наступ мав початися о 14:00). Однак на нараді ізраїльських високопосадовців, у якій взяли участь прем'єр-міністр Меїр Г. і міністр оборони Даян М., була відкинута пропозиція начальника ГШ АО Ізраїлю Елазара Д. щодо

завдання превентивного повітряного удару по єгипетських військах, аби Ізраїль не виглядав у очах світової спільноти агресором. Крім того, міністр оборони Ізраїлю дозволив провести мобілізацію двох дивізій (70 тис. військовослужбовців), тоді як військові вимагали мобілізувати п'ять дивізій і весь резерв Повітряних Сил. Свої нерішучі дії уряд пояснював попереднім загостренням ситуації у травні 1973 року, коли була проведена мобілізація, але бойові дії так і не почалися, що завдало суттєвих збитків ізраїльській економіці.

Головний висновок – керівництво Ізраїлю проігнорувало відомості про підготовку Єгипту та Сирії до нападу, не вжило своєчасних заходів для посилення оборони та підготовки до відбиття агресії. А також не бажаючи виглядати в очах міжнародної спільноти агресором, керівники Ізраїлю утрималися від будь-яких превентивних дій проти Єгипту та Сирії.

Україна: Воєнно-політична обстановка на початку війни 2022 року

Українська влада також ігнорувала попередження про підготовку росіян до широкомасштабної збройної агресії. Зокрема, на початку листопада 2021 р. держсекретар США Блінкен Е. під час зустрічі з Президентом України Зеленським В. у Глазго виклав останньому розвідувальну оцінку щодо планів російського вторгнення. За тиждень Міністр закордонних справ України Кулеба Д. і голова Офісу Президента Єрмак А. отримали аналогічну інформацію від радника президента США з питань безпеки Саллівана Дж. Проте політичне керівництво України у своїх публічних заявах намагалося применшити загрозу широкомасштабного вторгнення.

Ці запевнення влади відповідним чином впливали на громадську думку. Так, за даними опитування, проведеного соціологічною групою “Рейтинг” 16-17 лютого 2022 р., тільки 19% українців оцінювали ймовірність повномасштабного збройного вторгнення росії в Україну як високу, 33% – як середню, 20% – як низьку, тоді як 25% взагалі не бачили жодної загрози. Разом із тим, більшість громадян (64%) були впевнені, що Україна зможе відбити напад, якщо вторгнення таки відбудеться.

Вечері 22 лютого 2022 року Вашингтон офіційно надав Києву дані своєї розвідки про готовність російських військ до широкомасштабного вторгнення “впродовж наступних 24-48 годин”. Втім, українська сторона, за повідомленням ЗМІ, скептично поставилася до цього попередження, зважаючи на те, що США вже втретє за лютий 2022 р. повідомляли про дату початку нападу росії.

Визнаючи реальність загрози, військово-політичне керівництво України поряд із цим закликала країни Заходу надати оборонне та наступальне озброєння, включно з потужними системами ППО/ПРО, літаками та ракетними системами, і запровадити превентивні санкції для стримування російської агресії. Відповідь з боку країн НАТО та ЄС на ці прохання була негативна. Головним аргументом тут виступало намагання не спровокувати путіна на агресію.

Отже, можна зробити такий висновок, що в умовах загострення воєнно-політичної обстановки навколо України на початку 2022 року не було вжито своєчасних заходів для належної підготовки країни до відсічі широкомасштабної агресії (проведення стратегічного та мобілізаційного розгортання, оголошення воєнного стану, створення угруповань на напрямках очікуваного нападу військ противника, насамперед, на півдні та півночі країни, евакуації цивільного населення та державних установ). Ці прорахунки були зумовлені помилковою оцінкою воєнно-політичної та воєнно-стратегічної обстановки. Із трьох потенційних сценаріїв розвитку подій – широкомасштабна агресія зс рф, операція з метою встановлення сухопутного коридору до Криму, локальна ескалація на Сході України – керівництво України вважало найбільш вірогідним саме останній.

Підсумовуючи висновки щодо воєнно-політичної обстановки навколо Ізраїлю й України можна знайти таку спільну рису між арабськими державами у 1973 р. і росією у 2021–2022 рр. – підготовчі заходи для початку агресії проводилися в режимі суворой

секретності. Своєю чергою політичне керівництво Ізраїлю та України недооцінили рівень загрози військового вторгнення противника та моделі реакції на загострення воєнно-політичної обстановки.

При цьому є певні відмінності – політичне керівництво України, на відміну від Ізраїлю, було заздалегідь попереджене партнерами про небезпеку агресії.

Воєнно-політичні наслідки для Ізраїлю

Незважаючи на ефект раптовості, збройним силам арабських держав не вдалося завдати поразки Армії оборони Ізраїлю й окупувати території, які знаходилися під ізраїльським військовим контролем після 1967 року. Вже наприкінці жовтня 1973 року почалися переговори між ворогуючими сторонами про розмежування військ.

Керівництво Ізраїлю усвідомлювало, що незважаючи на вражаючі оперативні та тактичні успіхи на полі бою, АОІ не зможе гарантувати постійне домінування над арабськими державами у військовому плані, як цього вдавалось послідовно досягати протягом Першої, Другої та Третьої арабо-ізраїльських війн.

Ця зміна у воєнно-політичній стратегії Тель-Авіва проклала шлях до ізраїльсько-арабського мирного процесу. Кемп-Девідські угоди 1978 року, укладені за підсумками війни Судного дня, передбачали повернення Ізраїлем всього Синайського півострова на користь Єгипту. А мирний договір, укладений між Єгиптом та Ізраїлем 1979 року, став першим випадком, коли арабська країна визнала Ізраїль незалежною державою.

Після досягнення миру з Ізраїлем, Єгипет продовжив свій відхід від Радянського Союзу і, врешті-решт, повністю покинув радянську сферу впливу.

Війна Судного дня мала вирішальне значення для зміни воєнного балансу сил на Близькому Сході. Вона змусила Сили оборони Ізраїлю переглянути своє ставлення до єгипетських збройних сил та знизити власну впевненість у можливості досягнути чергової перемоги над Єгиптом у разі майбутньої війни. У той же час, Єгипет був змушений визнати, що, незважаючи на модернізацію та технічне переоснащення власних збройних сил, він зазнав поразки і не зможе коли-небудь перемогти Ізраїль у військовому плані.

Висновки такі: вигравши війну, Ізраїль забезпечив стабілізацію свого воєнно-політичного становища на Близькому Сході в повоєнний час. Ця стабілізація була забезпечена низкою угод, домовленостей та заходів, які згодом отримали умовну назву “ізраїльська модель безпеки”. Однією з її ключових елементів стало подальше розгортання військово-технічного співробітництва із Заходом, передусім, з США за умови формування особливої партнерської моделі відносин між політичними елітами.

Воєнно-політичні наслідки для України

Російській армії не вдалося розвинути початковий успіх і досягти головних цілей наступальної операції. Бойові дії на першому етапі широкомасштабної агресії продемонстрували, що ворог припустився фундаментальних прорахунків і невірно оцінив оперативну обстановку, що сформувало умови, які призвели до зриву його планів вже у перший тиждень. Хоча російським військам вдалося утримати окуповані території Луганської, Донецької, Запорізької та Херсонської обл., ворог не зміг захопити Київ і повалити законну владу України, а також знищити угруповання українських військ в зоні проведення операції Об'єднаних Сил.

Командування та особовий склад ЗС України зберегли вірність конституційному обов'язку та Військовій присязі, героїчно й рішуче виконували завдання із оборони держави, а також зі стримування і відсічі збройної агресії.

Воєнно-політична обстановка для України зазнала кардинальних змін після того як Сили оборони України змогли зламати плани противника по захопленню Києва та зміни легітимної влади, а в ході проведення Київської та Чернігівської оборонних операцій

змусили російські війська наприкінці березня – початку квітня 2022 р. відступити з Київської, Житомирської, Чернігівської та Сумської областей.

США визначили свою підтримку України до самої перемоги, переконавши цим інших союзників по НАТО приєднатися до ширшої допомоги нашій державі, щоб завдати стратегічної воєнної поразки рф. У Вашингтоні з'явилося розуміння, що єдиний спосіб усунути загрозу з боку росії – допомогти Україні здобути вирішальну перемогу над рф та послабити її довгостроковий військовий потенціал.

Конкретні воєнно-політичні кроки щодо формування антиросійської коаліції з метою надання військово-технічної допомоги Україні були реалізовані зокрема у форматі Контактної групи з питань оборони України – так званий “Рамштайн”. Її головне завдання – консолідація військово-технічної допомоги ЗС України з боку понад 50-ти країн світу, включаючи держави НАТО.

Висновки

Західні країни помилилися в своїх оцінках стійкості України та спроможності її Сил оборони дати відсіч ворогу. З цим була пов'язана досить млява реакція Заходу у перші дні війни. Наприклад, НАТО, всупереч численним проханням Києва, відмовилося запровадити “безпольотну зону” навколо України та надати масштабну військову допомогу, побоюючись прямого військового зіткнення з рф. Зрив планів ворога на першому етапі широкомасштабної агресії рф став фактором, який кардинально змінив ставлення Заходу до війни. Завдяки збройному спротиву Україна змогла утвердити суб'єктність на міжнародній арені, об'єднавши світове демократичне співтовариство навколо боротьби з неоімперіалістичною експансією рф. Широкомасштабне вторгнення росії в Україну призвело до зміни геополітичного ландшафту Європи, питання розширення НАТО та ЄС набуло ключового значення для збереження стабільності і безпеки євроатлантичної спільноти.

Порівнюючи події 1973-го та 2022 років треба наголосити, що російсько-українська війна стала прикладом неоімперської війни на знищення, у той час як Війна Судного дня була регіональною війною з обмеженими цілями. Головні відмінності полягають в тому, що війна 1973 року не мала глобальних політичних наслідків, а Єгипет та Сирія не мали наміру знищити Ізраїль як державу, на відмінну від Росії по відношенню до України.

Список літератури

1. Asher D. The Egyptian Strategy for the Yom Kippur War: An Analysis. Jefferson, NC : McFarland & Company, Inc., 2009.
2. Gawrych G. W. The 1973 Arab-Israeli war: the albatross of decisive victory (Leavenworth Papers, Number 21). Fort Leavenworth, Kan : Combat Studies Institute, U.S. Army Command and General Staff College, 1996.
3. House J. M. Yom Kippur War The Encyclopedia of the Arab-Israeli Conflict: A Political, Social, and Military History / Ed. by Dr. Spencer C. Tucker. Oxford, England: ABC-CLIO, 2008.
4. Заметіль-2022. *Голос України*. URL: <https://www.golos.com.ua>.
5. Воєнно-історичний нарис російсько-української війни (24.02.2022-24.02.2023). “Рік війни за свободу” Апарат Головнокомандувача Збройних Сил України, Генеральний штаб Збройних Сил України та Центр досліджень воєнної історії Збройних Сил України. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023.
6. Вікіпедія. Війна Судного дня. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki:1973_sinai_war_maps.jpg.
7. Куш О. Війна Судного дня. Маємо вивчити досвід Ізраїлю. URL: <https://glavcom.ua/columns/olexkush/vijna-sudnoho-dnja-majemo-vivchiti-dosvid-izrajilju-868821.html>.
8. Закон України Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2022 рік” від 23 лютого 2022 року № 2099-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2099-IX#Text>.
9. The Ukraine war is Antony Blinken's defining moment. The Washington Post, 16.03.2023. URL: <https://www.washingtonpost.com/national-security/2023/03/16/antony-blinken-ukraine-russia/>.

10. Blinken says all signs suggest Russia on the brink of invading Ukraine. Reuters, 20.02.2022. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/blinken-says-all-signs-suggest-russia-brink-invading-ukraine-2022-02-20/>.
11. Міністр Кулеба: Україну попереджали про можливе вторгнення Росії з осені 2021 року. Бабель 16.08.2022. URL: <https://babel.ua/news/82988-ministr-kuleba-ukrajinu-poperedzhali-pro-mozhlive-vtorgnennya-rosiji-z-oseni-2021-roku>.
12. 30-й “Рамштайн”: як зустрічі Контактної групи посилюють обороноздатність України. Міністерство оборони України. URL: <https://mod.gov.ua/news/30-j-ramshtajn-yak-zustrichi-kontaktnoyi-grupi-posilyuyut-oboronozdatnist-ukrayini>.